

Voorstel aan de gemeenteraad

Wijziging Legesverordening gemeente Utrecht 2024 in verband met nul-emissiezone stadslogistiek

Beleidsveld	Milieu en emissieloos vervoer
Organisatieonderdeel	Ontwikkelorganisatie Ruimte
Opsteller	L.C. Kool / F. Manders
Kenmerk	12353596
Vergaderdatum Raad	27 juni 2024
Referendabel	Nee (artikel 1:2, lid 2 onder e Verordening raadgevend referendum.
Geheim	Nee

Het college van burgemeester en wethouders stelt de raad voor te besluiten:

1. De wijziging Legesverordening gemeente Utrecht 2024 en de bijbehorende tarieven vast te stellen, zodat leges geheven kunnen worden op het behandelen van ontheffingsaanvragen in het kader van de nul-emissiezone bedrijfs- en vrachtauto's.

Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris,

de burgemeester,

Samenvatting

Het voorstel betreft het wijzigen van de Legesverordening Utrecht 2024, zodat daarin de tarieven worden opgenomen voor het heffen van leges voor het afhandelen van ontheffingsaanvragen voor de nul-emissiezone bedrijfs- en vrachtauto's.

Context

Met het oog op de verbetering van luchtkwaliteit (en daarmee de gezondheid) en ter beperking van de CO₂-uitstoot heeft de raad met de beleidsnota en het uitvoeringsprogramma 'Utrecht kiest voor gezonde lucht' in december 2020 besloten om per 1 januari 2025 een nul-emissiezone stadslogistiek in te voeren in het huidige milieuzonegebied. Op [14 februari 2024](#) heeft het college het ontwerp-verkeersbesluit vrijgegeven voor inspraak. Uiterlijk 18 juni 2024 wordt (is) het definitieve verkeersbesluit samen met het ontheffingenbeleid behandeld in het college.

Utrecht voert de nul-emissiezone samen met 28 andere gemeenten in. Om te voorkomen dat de regels voor toegang tot de verschillende nul-emissiezones van de gemeenten uiteenlopen en er een lappendeken van regels ontstaat, zijn de overgangsregelingen en vrijstellingen voor de nul-emissiezone in landelijke wetgeving (Reglement verkeersregels en verkeerstekens 1990) opgenomen. Daarnaast hanteren de deelnemende gemeenten een geharmoniseerd ontheffingenbeleid.

Centraal Loket

Op 29 november 2023 is een intentieovereenkomst gesloten tussen de staatsecretaris van I&W, de Dienst Wegverkeer (RDW, het Servicehuis Parkeer- en Verblijfsrechten (SPHV) en de gemeenten die een nul-emissiezone invoeren. De uitgesproken intentie is om zo spoedig mogelijk, maar uiterlijk 1 juli 2024, te komen tot een Centraal Loket dat namens gemeenten ontheffingen verleent voor de nul-emissiezones, beheerd en uitgevoerd door de RDW. De RDW heeft echter aangegeven nog niet operationeel te kunnen zijn per 1 juli 2024. Daarom hebben de G4-gemeenten afgesproken per 1 juli 2024 in onderlinge samenwerking zelf een 'Centraal Loket 1.0' in te richten en open te stellen voor het behandelen en verlenen van ontheffingsaanvragen voor de gemeenten die een nul-emissiezone invoeren. De gemeente Amsterdam besluit hiervoor namens de deelnemende gemeenten in mandaat op geharmoniseerde ontheffingsaanvragen en op bezwaren gericht tegen afgewezen aanvragen. De gemeente Utrecht is bevoegd tot het instellen van de leges. Deze bevoegdheid kan niet worden overgedragen. Wel is het mogelijk de bevoegdheid tot het heffen en invordering van de leges over te dragen. In G-4 verband is afgesproken dat de gemeente Amsterdam de leges gaat innen. De geïnde leges worden onderling verrekend.

Het Centraal Loket 1.0 blijft operationeel totdat het Centraal Loket van de RDW gereed is. Naar verwachting is dat eind 2024.

Juridische context

- Artikel 216 van de Gemeentewet bevat de bevoegdheid van de gemeenteraad om belastingverordeningen vast te stellen.
- Artikel 229 van de Gemeentewet is de wettelijke basis voor de legesverordening. Op grond van dit artikel kan een gemeente onder andere rechten heffen voor het genot van door of vanwege het gemeentebestuur verstrekte diensten. Onder rechten worden mede verstaan de leges.

Gemeentelijke financiële situatie

Eventuele bezuinigingen hebben geen invloed op de wijziging legesverordening met daarin de legestarieven voor de nul-emissiezone. De verwachting is dat de legestarieven kostendekkend zijn.

Beslistermijn

Vóór 1 juli 2024 dient de Legesverordening 2024 Utrecht gewijzigd te zijn met de legestarieven voor de ontheffingen voor de nul-emissiezone bedrijfs- en vrachtauto's. Als de legesverordening niet tijdig gewijzigd is, kunnen er geen leges geheven worden, waardoor de kosten voor het behandelen van ontheffingsaanvragen niet gedekt zijn.

Beoogd effect

Door de legestarieven van de nul-emissiezone op te nemen in de Legesverordening Utrecht 2024, kunnen de ontheffingsaanvragen kostendekkend worden behandeld.

Eerdere besluitvorming en informatievoorziening aan de raad

- [Raadsbesluit](#) 'Utrecht kiest voor gezonde lucht', luchtkwaliteitsbeleid en uitvoeringsprogramma, raadsbesluit 10 december 2020.
- Intentieverklaring Centraal Ontheffingenloket, [collegebesluit](#) juni 2023.
- [Raadsbrief](#) Ontwerpverkeersbesluit nul-emissiezone bedrijfs- en vrachtauto's, 14 februari 2024.

Beslispunten, Argumenten en Kanttekeningen/Risico's

Beslispunt	
1	De wijziging Legesverordening gemeente Utrecht 2024 en de bijbehorende tarieventabel vast te stellen, zodat leges geheven kunnen worden op het behandelen van ontheffingsaanvragen in het kader van de nul-emissiezone bedrijfs- en vrachtauto's.
Argumenten	
1.1	<u>Met een tussentijdse wijziging van de Legesverordening voorkomt de gemeente inkomstenderving.</u> Er is eerder gecommuniceerd naar ondernemers dat het Centraal Loket vanaf 1 juli 2024 wordt geopend. Doordat de RDW heeft aangegeven dat het Loket niet operationeel kan zijn per 1 juli 2024 hebben de G4-gemeenten afgesproken een Centraal Loket 1.0 in te richten en open te stellen voor ondernemers. Vanwege de financiële impact die de invoering van de nul-emissiezone op een deel van de ondernemers heeft, is het van belang dat zij ruim voor invoering van de nul-emissiezone per 1 januari 2025 weten of zij voor een ontheffing in aanmerking komen. Met het Centraal Loket 1.0 worden ondernemers alsnog per 1 juli 2024 in de gelegenheid gesteld om bij dat Loket een ontheffing aan te vragen en kunnen hiervoor kostendekkende leges worden geheven. Zo weten zij voor de invoeringsdatum van de nul-emissiezone waar zij aan toe zijn en kunnen zij eventueel nog in bezwaar gaan tegen een afwijzend besluit op de ontheffingsaanvraag. Om hiervoor leges te kunnen heffen dient een grondslag te worden opgenomen in de Legesverordening Utrecht 2024. Als de wijziging van de Legesverordening niet tijdig is vastgesteld, is er sprake van inkomstenderving. Het belang om de ontheffingsverlening via het Centraal Loket 1.0 op 1 juli 2024 operationeel te hebben - en ter dekking van de kosten daarvan - rechtvaardigt in onze ogen het tussentijds wijzigen van de Legesverordening, vooruitlopend op de jaarlijkse wijziging per 1 januari 2025.
1.2	<u>De legesbedragen zijn voor alle gemeenten gelijk.</u> De legestarieven zijn landelijk opgesteld en gebaseerd op de huidige tarieven die gemeenten hanteren voor de milieuzone ontheffingen. Uitgangspunt is dat de leges kostendekkend zijn, maar niet om een te hoge bijdrage van ondernemers en particulieren vragen. Het afhandelen van de meeste ontheffingsaanvragen kost weinig tijd voor de ambtelijke organisatie. De tarieven voor dagontheffingen zijn in het voorliggende voorstel voor de nul-emissiezone iets lager (€ 30,-) dan nu voor de milieuzone (€ 32,50), maar aangezien deze volautomatisch worden verleend als aan de voorwaarden is voldaan en gezien de verwachte grote volumes (de dagontheffing kan door een ondernemer per gemeente twaalf keer per jaar worden aangevraagd) is de verlaging gerechtvaardigd.

	De tarieven voor de langdurige ontheffingen zijn hoger (€ 100,-) dan nu voor de milieuzone (€ 91,95). Deze kunnen echter niet volautomatisch worden verleend en gelden voor alle gemeenten met een nul-emissiezone. Deze ontheffingen zijn landelijk geldig. Dit verklaart de hogere kosten voor deze ontheffing. De ontheffingen vanwege bedrijfseconomische omstandigheden of vanwege afwijking van het beleid (hardheidsclausule) zijn duurder (€ 250,-), omdat die aanzienlijk complexer zijn. Er moeten veel gegevens aangeleverd worden, die allemaal beoordeeld moeten worden, en bovendien wordt hiervoor gewerkt met een externe adviseur.
Kanttekeningen/Risico's	
1.1	<u>Het tijdspad voor de besluitvorming over deze tussentijdse aanpassing van de Legesverordening is kritiek.</u> Het definitieve verkeersbesluit en het ontheffingenbeleid voor de nul-emissiezone voor bedrijfs- en vrachtauto's wordt uiterlijk 18 juni 2024 in het college behandeld. De nu voorliggende tussentijdse wijziging van de Legesverordening is echter vooruitlopend op de vaststelling van het definitieve verkeersbesluit en het ontheffingenbeleid in het college behandeld. Dit is geen ideale situatie, maar de enige manier om te bereiken dat vanaf 1 juli 2024 leges kunnen worden geheven op ontheffingsaanvragen bij het Centraal Loket 1.0.

Financiën

De legesbedragen voor de nul-emissiezone zijn landelijk bepaald en gebaseerd op de uitvoeringstoets van de RDW en een inschatting op basis van de jarenlange ervaring rondom de ontheffingen voor de milieuzone. De legesinkomsten zijn hiermee naar verwachting kostendekkend. Royal Haskoning DHV is bezig met het opstellen van een kostenonderbouwing van de legestarieven. Deze wordt spoedig verwacht. In de tussentijd wordt voor het tijdelijk loket gewerkt met deze landelijk vastgestelde tarieven. De gemeente Utrecht levert samen met de andere G4 gemeenten, capaciteit voor het beoordelingsteam van langdurige ontheffingsaanvragen. De legesinkomsten zullen worden verdeeld onder de G4.

Met de gemeenten die aan het Centraal Loket 1.0 deelnemen worden dienstverleningsovereenkomsten gesloten. Daarin worden ook afspraken gemaakt over eventuele kosten die niet met de hierboven genoemde legesbedragen worden gedekt. Overigens worden de leges altijd geheven en geïnd, ongeacht de vraag of de aanvraag wordt toe- of afgewezen: in beide gevallen is sprake van ambtelijke inzet.

Mochten er toch tekorten ontstaan voor de dekking van de ambtelijke inzet vanuit de gemeente Utrecht voor de totstandkoming van het Centraal Loket en de behandeling van ontheffingsaanvragen dan wordt dit gedekt binnen het Programma Aantrekkelijke groene leefomgeving & Erfgoed (doelstelling leefomgeving en ondergrond). Het risico hiervan is naar verwachting erg klein. Eventuele hierdoor ontstane tekorten in de begroting kunnen in ieder geval worden opgevangen met de reserve aanpak luchtmaatregelen (voorheen onderdeel van de investeringsreserve bereikbaarheid), een reserve die is ingesteld om schommelingen in de uitgaven op het luchtmaatregelenpakket op te vangen.

Vervolg

Het wijzigingsbesluit wordt gepubliceerd in het Gemeentebblad en treedt in werking op de dag na publicatie.

Op 1 juli 2024 opent het Centraal Loket 1.0. Ondernemers kunnen dan bij dit loket ontheffing aanvragen voor hun voertuig voor de nul-emissiezone.

Participatie

Er heeft geen participatie plaatsgevonden over dit voorstel. In landelijke overleggen is met de deelnemende gemeenten overeenstemming bereikt over de afhandeling van ontheffingen en bijbehorende legesbedragen.

Communicatie

Landelijk wordt gecommuniceerd over de opening van het Centraal Loket 1.0 door het ministerie van I&W. Ondernemers worden hierbij onder andere via de landelijke communicatiekanalen van OpWegNaarZes verwezen naar de landingspagina van het Centraal Loket 1.0. Daarnaast worden er in juni landelijk brieven verstuurd naar eigenaren van voertuigen met emissieklasse 0 t/m 4 en alle vrachtauto's waarin aangegeven wordt dat het Centraal Loket opent per 1 juli.

Ook informeren wij inwoners, ondernemers en bezoekers van Utrecht via onze eigen communicatiekanalen over de invoering van de nul-emissiezone en het Centraal Loket 1.0. Bijvoorbeeld via de website, sociale media, digitale nieuwsbrieven en wijkberichten. Daarnaast zetten wij logistieke makelaars in om ondernemers te wijzen op de ontheffingsmogelijkheden en het Centraal Loket 1.0.

Niet Referendabel

De Verordening raadgevend referendum gemeente Utrecht is niet van toepassing omdat dit een raadsvoorstel betreft over de gemeentelijke begroting en rekening, de hoogte van gemeentelijke tarieven of belastingen, en het invoeren, wijzigen of afschaffen van gemeentelijke tarieven of belastingen (artikel 1:2, tweede lid onder e van de verordening).

Bijlagen

Bijlagen besluitvorming

- Wijzigingsbesluit Legesverordening gemeente Utrecht 2024

Bijlagen informatief

-